

Nr 384.

Av herr Nilson i Spånstad, om viss ändring av grunderna för hustrutillägg till folkpension m. m.

Enligt 8 § 1 st. folkpensioneringslagen utgår till pensionsberättigad hustru, som själv ej åtnjuter folkpension, hustrutillägg, därest hustrun fyllt 60 år och makarna varit gifta minst 5 år. I 2 st. stadgas att hustrutillägg jämväl kan utgå, oaktat hustrun ej fyllt 60 år, under förutsättning dels att *mannen åtnjuter ålderspension* och dels att särskilda skäl föranleda därtill. Sistnämnda stadgande tillkom på initiativ av föredragande departementschefen och motiverades i proposition nr 220 till 1946 års riksdag på följande sätt: »Det föreslagna villkoret att hustrun skall ha fyllt 60 år kan emellertid i vissa fall leda till otillfredsställande resultat. För min del vill jag därför förorda en sådan komplettering av kommittéförslaget att möjlighet öppnas att, där särskilda omständigheter föreligga, bevilja hustrutillägg även om hustrun ej fyllt 60 år. Jag tänker härvid närmast på sådana fall, då hustrun till en ålderspensionär utan att vara invalid har nedsatt arbetsförmåga eller där hennes tid och krafter måste exempelvis på grund av mannens sjuklighet, eller därmed jämförlig orsak, helt ägnas åt mannens och hemmets skötsel. Den av mig sålunda föreslagna utvidgningen av rätten till hustrutillägg synes dock böra begränsas till den som uppbär ålderspension.»

Erfarenheten under den tid den nya folkpensioneringslagen varit gällande torde ha givit vid handen att möjligheten att i särskilda fall bevilja hustrutillägg, trots att hustrun ej fyllt 60 år, varit till stort gagn. I stort sett samma skäl, som motiverade den nu angivna utvidgningen av rätten till hustrutillägg, torde emellertid föreligga icke blott när mannen åtnjuter ålderspension utan också då han åtnjuter invalidpension (sjukbidrag). Det är sålunda icke arten av den folkpension, som må utgå till mannen, som bör vara normerande, utan de särskilda omständigheter som föreligga beträffande mannen eller hustrun. Uppbär mannen invalidpension på grund av en mycket höggradig invaliditet, som kanske tvingar hustrun att ständigt ägna honom tillsyn och vård, är hon icke sällan på grund härav nödsakad att avstå från eventuella möjligheter att med sin arbetskraft bidra till makens och sin egen försörjning. Då den pension, som utgår till mannen, är otillräcklig för bådass försörjning uppstår ofta för familjen ett sådant nödläge, att det allmänna måste lämna bidrag till familjens uppehälle vid sidan om mannens folkpension. Detsamma gäller, därest hustrun på grund av väsentligt nedsatt arbetsförmåga, vilken dock icke berättigar henne till folkpension för egen del, är förhindrad att genom sitt arbete bereda sig inkomst. På grund av det anförda anser jag att den nu gällande

Bihang till riksdagens protokoll 1950. 4 saml. Nr 384—395.

begränsningen av möjligheten att bevilja hustrutillägg till hustru, som ej fyllt 60 år, måtte borttagas.

Envar svensk medborgare, som är mantalsskriven i riket, äger rätt till folkpension i form av allmän ålderspension, när han fyllt 67 år. Denna folkpension liksom folkpensionen i övrigt skall den pensionsberättigade göra ansökan om å blankett enligt fastställt formulär. Enligt stadgandet i 33 § folkpensioneringslagen skall ansökningen innehålla nödiga upplysningar för utredande av sökandens pensionsrätt ävensom en av sökanden och, om han är gift, jämväl hans make på heder och samvete avgiven förklaring, att de lämnade upplysningarna äro med sanningen överensstämmande. Att båda makarna skola underskriva och vitsorda uppgifterna i en pensionsansökning även om den endast avser en av dem är naturligt, om ansökningen avser inkomstprövade pensionsförmåner, enär dessas storlek är beroende av båda makarnas inkomst- och förmögenhetsförhållanden. Samma skäl föreligger dock icke, då ansökningen icke avser inkomstprövade pensionsförmåner, och i varje fall icke då ansökningen avser allenast allmän ålderspension till ena maken. De i sistnämnda slag av ansökningar erforderliga uppgifterna äro begränsade till upplysningar om sökandens namn, födelsetid, civilstånd och adress ävensom ett par frågor om sökanden är omyndigförklarad och hur pensionen skall utbetalas. Härtill komma några uppgifter, som skola lämnas för bedömande av frågan om 13 § folkpensioneringslagen eventuellt är tillämplig. Jag kan icke finna det erforderligt att båda makarna skola underskriva en ansökning om allmän ålderspension, utan det borde räcka med att den make som avses med ansökningen underskriver densamma. Det kan nämnas att socialvårdskommittén utgick ifrån att om gift man, som fyllt 67 år, var berättigad till endast grundpension jämlikt alternativ II eller allmän ålderspension jämlikt alternativ III, skulle ansökan behöva undertecknas endast av den pensionsberättigade maken (se SOU 1945:46 s. 269, jfr s. 26 och 40). Den i lagen införda bestämmelsen är ett formellt krav som torde sakna tillräckligt praktiskt underlag. Den pensionssökande allmänheten har svårt att fatta varför båda makarnas underskrift skall erfordras å ansökningar av förevarande slag. Bestämmelsen förorsakar härför irritation och medför tidsutdräkt, då ofullständigt undertecknade ansökningar ofta måste kompletteras. Det kan i detta sammanhang nämnas, att ansökning om avgiftspension vid fyllda 67 år enligt de äldre folkpensioneringslagarna behövde undertecknas allenast av den pensionssökande maken.

Med hänsyn till vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring i lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering

att, när särskilda skäl därtill föranleda, hustrutillägg må utgå, oaktat hustrun ej fyllt sextio år, oavsett om mannen

åtnjuter ålderspension eller invalidpension (sjukbidrag),
och

att ansökning om allenast allmän ålderspension må under-
dertecknas av endast den pensionsberättigade maken.

Stockholm den 26 januari 1950.

Hj. R. Nilson
i Spånstad.
